

Черчик Лариса,
доктор економічних наук, професор, Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки, кафедра менеджменту;
м. Луцьк; e-mail: larysacherchuk@gmail.com

Бегун Світлана,
кандидат економічних наук, доцент, Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки, кафедра обліку і аудиту;
м. Луцьк; e-mail: svibeg@ukr.net
<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2018-03-102-109>

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПОРТУ ДЕРЕВИНИ В УКРАЇНІ

У статті здійснено аналіз абсолютних та відносних показників експорту товарів України загалом, деревини й виробів із неї, зокрема визначено частку експорту деревини та виробів із неї в загальному обсязі експорту, темпи приросту експорту, показники структури експорту деревини й виробів із неї за основними товарними групами, показники вартості 1 т експорту деревини та виробів із деревини за основними товарними групами; виявлено основні тенденції, характерні риси, проблеми статистичного забезпечення галузі. Структура експорту за товарними групами й вартість 1 т продукції цих груп свідчить про її неефективність і нераціональне використання деревних ресурсів лісу в Україні.

Ключові слова: статистика зовнішньої торгівлі товарами, експорт деревини та виробів з дерева, системи опису та кодування товарів, товарні групи.

Черчик Лариса,
доктор экономических наук, профессор,
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки,
кафедра менеджмента;
г. Луцк, e-mail: larysacherchuk@gmail.com

Бегун Светлана,
кандидат экономических наук, доцент,
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки,
кафедра учета и аудита;
г. Луцк; e-mail: svibeg@ukr.net

СТАТИСТИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ЭКСПОРТА ДРЕВЕСИНЫ В УКРАИНЕ

В статье осуществлен анализ абсолютных и относительных показателей экспорта товаров Украины в целом, древесины и изделий из древесины, в частности определена доля экспорта древесины и изделий из нее в общем объеме экспорта, темпы прироста экспорта, показатели структуры экспорта древесины и изделий из нее по основным товарным группам, показатели стоимости 1 т экспорта древесины и изделий из древесины по основным товарным группам; выявлены основные тенденции, характерные черты, проблемы статистического обеспечения отрасли. Структура экспорта по товарным группам и стоимость 1 т продукции этих групп свидетельствует о ее неэффективности и нерациональном использовании древесных ресурсов леса в Украине.

Ключевые слова: статистика внешней торговли товарами, экспорт древесины и изделий из дерева, системы описания и кодирования товаров, товарные группы.

Cherchuk Larisa,
Dr. Sc. (Economics), Professor, Lesya Ukrainka Eastern European
National University, Head of the Department of Management;
Lutsk; e-mail: larysacherchuk@gmail.com

Begun Svitlana,
PhD in Economics, Associate Professor, Lesya Ukrainka Eastern European
National University, Department of Accounting and Audit;
Lutsk; e-mail: svibeg@ukr.net

STATISTICAL INVESTIGATION OF WOOD EXPORT IN UKRAINE

In this article absolute and relative export indicators of Ukrainian goods are analysed in general, as well as wood and wood products are examined in particular. The share of wood and wood products export in total export is determined.

Export growth rates, indicators of the structure of export of wood and wood products according major product groups are calculated. The value of 1 ton of wood and wood products exports by major product groups is determined.

The results of the research show that Ukrainian statistics of the export of wood and wood products in general as well as by product groups do not reflect the real market situation in this area. It depends on a number of objective and subjective reasons. In particular, there is an inconsistency in the system of current legislation of Ukraine (Customs Code – Forest Code) and a disparity in the classification and codification of commodities from wood after commodity groups. This inconsistency leads to illegal manipulations at the market and serve as false information, which is represented in the system of domestic statistics.

Therefore, there is an urgent need to improve the Ukrainian classification of goods of foreign economic activity in accordance with international standards of forestry statistics, classifications and definitions of forest products of the Food and Agriculture Organization United Nations (FAO). This is necessary to ensure the reliability of information and eliminate the discrepancy between the data of Ukrainian statistics and statistics of other countries regarding export of wood and wood products.

The results of the study of wood and wood products export for the period of 2010–2017 show a significant increase in 2011 compared to 2010, a slight decrease in 2012 and growth in 2013–2014 and 2016–2017. The rates of growth of export of goods in general and the products under investigation did not coincide and were worse only in 2011, 2012 and 2017. The share of untreated timber has decreased significantly in 2017 due to the introduction of a moratorium on the export of untreated timber in 2015. However, the shares of other raw material groups such as firewood have increased.

The research of the structure of commodity groups export and the cost of 1 ton of products from these groups demonstrate the lack of efficiency and unproductive use of wood resources of the forest in Ukraine.

Key words: statistics of foreign trade in goods, export of wood and wood products, systems of description and coding of goods, commodity groups.

Постановка проблеми. Розвиток міжнародних економічних зв'язків сприяє економічному зростанню країн, зниженню міжнародної напруги та формуванню системи міжнародної безпеки. Нині активізація зовнішньої торгівлі для України є необхідною умовою оздоровлення національної економіки, зменшення зовнішньої заборгованості, забезпечення імпортих потреб, оптимальної реалізації експортних можливостей, структурної перебудови господарства. Проте ситуація, яка склалась у сфері ЗЕД України, викликає занепокоєння через неефективну структуру експорту, основна частина якого припадає на сировину та матеріали, природні ресурси, одним із яких є деревина.

Для України ліс – один із найважливіших сировинних ресурсів, а лісозаготівельна сфера є комплексуютьовальною, оскільки забезпечує розвиток кількох провідних галузей економіки країни: деревообробну, деревопереробну, меблеву, паперову, енергетичну, будівельну, хімічну.

Експорт деревини й виробів із дерева, з одного боку, забезпечує надходження валюти, а з другого – призводить до нестачі сировини для вітчизняних підприємств вищезазначених сфер діяльності. Крім того, здійснюючи суттєві поставки лісу на світовий ринок, Україна заробляє набагато менше, порівняно з іншими країнами. Неоднозначність ситуації з експортом деревини та виробів із дерева вимагає додаткових аналітичних досліджень для вироблення пропозицій щодо вдосконалення державного регулювання цієї сфери.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження зовнішньоекономічної діяльності лісогосподарських підприємств, експортної політики в цій сфері стосуються праці таких науковців, як Б. Бакай, І. Дишко, Я. Коваль, О. Микитин, Ю. Муравйов, Х. Муравйова, І. Сопушинський, І. Ярошенко та ін. Зокрема, Ю. Муравйов, Х. Муравйова проаналізували кількісні та якісні показники експорту деревини з України, здійснили порівняння величини експорту деревини між областями України, дослідили ринок експорту української деревини в конкретні країни [1]. І. Сопушинський розглянув європейські тенденції ціноутворення на деревину промислових порід України [2]. О. Микитин вивчав проблеми оптимізації експорту лісоматеріалів з митної території України [3].

І. Ярошенко проведено аналіз стану лісопромислового комплексу України, оцінено структуру виробництва, експорту й імпорту лісової продукції України [4]. І. Дишко проаналізовано динаміку виробництва основних видів лісопродукції за останнє десятиліття [5]. Б. Бакай здійснив аналіз і прогноз розвитку світового ринку круглих лісоматеріалів [6].

Проведено аналітичні дослідження результатів заборони експорту необробленої деревини (лісу кругляка) на деревообробну, меблеву та паперову промисловості в I півріччі 2016 р. [7].

Виділення невирішених раніше питань, що є частиною загальної проблеми, яка досліджується в статті. При цьому використовували різні джерела інформації, дані яких були часто суперечливими. Уважаємо, що є підстави для сумнівів у достовірному відображенні інформації в системі вітчизняної статистики, тому доцільно з'ясувати, які результати дає статистичне дослідження експорту деревини, за даними української офіційної статистики.

Мета статті – провести статистичне дослідження експорту деревини й виробів із неї, виявити основні тенденції, характерні риси та проблеми.

Виклад основного матеріалу. Як зазначалося, першою проблемою статистичного дослідження є формування бази даних з експорту. Так, згідно зі статтею 68 Митного кодексу України Міністерство доходів і зборів України здійснює ведення УКТЗЕД на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів Всесвітньої митної організації з урахуванням Комбінованої номенклатури Європейського Союзу. Згідно зі статтею 69 Митного кодексу України круглий ліс при декларуванні поділяють на дві категорії: паливну деревину (код УКТЗЕД 440110) та діловий круглий ліс (коди УКТЗЕД 440320, 440340, 440390). Проте ці положення не імплементовані в Лісовий кодекс України, а стандарти, за якими суб'єкти господарювання здійснюють облік заготівлі круглого лісу, залишилися без змін. Це призводить до маніпуляцій категоріями лісопродукції, фальсифікації даних і невідповідності офіційної статистичної інформації фактичному стану справ.

Проте інші джерела не забезпечують системного обліку в необхідному обсязі. Тому в роботі використано офіційні статистичні дані України.

Виходячи з цілей статті, визначимо етапи дослідження тенденцій експорту деревини й виробів із неї:

- 1) аналіз абсолютних та відносних показників експорту товарів України загалом, деревини і виробів із неї, зокрема;
- 2) визначення частки експорту деревини та виробів із неї в загальному обсязі експорту;
- 3) визначення й аналіз темпів приросту експорту України загалом та експорту деревини й виробів із неї;
- 4) визначення показників структури експорту деревини та виробів із деревини за основними товарними групами;
- 5) визначення показників вартості 1 т експорту деревини й виробів із неї за основними товарними групами.

Аналіз абсолютних показників експорту деревини та виробів із неї передбачає визначення тенденцій зміни обсягів й динаміки експорту, порівняння цих показників із показниками експорту загалом (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка експорту товарів України за 2010–2017 роки

Показник/Рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Обсяги експорту товарів, млн дол. США	50744,3	67594,1	67779,8	62305,9	53901,7	38127,1	36361,7	43264,7
Обсяги експорту деревини і виробів із деревини, млн дол. США	828,2	1078,3	1060,6	1144,4	1262,6	1107,2	1131,6	1205,9
Частка деревини і виробів із неї в експорті товарів, %	1,63	1,60	1,56	1,84	2,34	2,90	3,11	2,79
Темпи приросту експорту товарів, %	-	33,21	0,27	-8,08	-13,49	-29,27	-4,63	18,98
Темпи приросту експорту деревини й виробів із неї, %	-	30,20	-1,64	7,90	10,33	-12,31	2,20	6,57

*Джерело: [8].

Як бачимо, частка експорту деревини й виробів із неї в загальних обсягах експорту товарів невисока та коливалася від 1,56 до 3,11 %. До того ж вона збільшилась у 2014–2017 рр.

Обсяги експорту товарів за період, що аналізується, суттєво зросли у 2011 р., порівняно з 2010 р. (на 33,21 %), зменшувались із 2011 р. до 2016 р., знову зросли у 2017 р. (на 18,98 %). Найгірша ситуація була у 2015 р., коли відбулося зменшення обсягів експорту на 29,27 %.

Обсяги експорту деревини й виробів із деревини за цей період змінювалися по-іншому, зокрема суттєво зросли у 2011 р., порівняно з 2010 р. (на 30,20 %), дещо зменшились у 2012 р. (на 1,64 %), у 2013–2014 рр. – знову зросли, у 2015 р. впали на 12,31 %, а у 2016–2017 рр. відбулося зростання (на 2,2 та 6,57 % відповідно). Як бачимо, у 2015 р. теж була найгірша ситуація, проте спад, незважаючи на мораторій щодо вивозу необробленої деревини, був значно меншим, ніж за експортом товарів загалом.

До цього етапу аналізу також входять індекси фізичного обсягу, середніх цін та умов торгівлі з експорту деревини та виробів із неї (табл. 2).

Таблиця 2

Індекси фізичного обсягу, середніх цін та умов торгівлі з експорту деревини й виробів із неї в зовнішній торгівлі України за 2010–2017 рр. (% до попереднього року)

Рік	Індекс фізичного обсягу (Ласпейреса)	Індекс цін (Пааше)	Індекс умов торгівлі	
			кількісний	ціновий
2010	129,4	97,0	123,0	85,6
2011	116,8	111,5	105,8	106,6
2012	102,7	95,7	112,1	94,4
2013	104,9	103,0	100,1	96,4
2014	112,6	98,2	152,3	96,5
2015	110,4	79,4	189,2	93,3
2016	103,9	98,3	75,4	101,0
2017	96,6	110,2	78,5	105,4

*Джерело: [8, 9].

Дані табл. 2 свідчать, що всі роки вартість експорту деревини й виробів із неї формувалася лише за рахунок збільшення їх кількості, за винятком 2017 р., коли обсяг зменшився на 3,4 %, порівняно з попереднім роком. Негативним є те, що вплив зростання цін відбувався лише у 2011, 2013, 2017 рр. Тільки у 2017 р. зростання вартості експорту деревини і виробів із неї на 6,5 % відбувалося за рахунок зростання цін на 10,2 %.

Кількісні та цінові індекси умов торгівлі характеризують, якою мірою країна виграє або втрачає за рахунок зміни кількості та ціни товарів у зовнішній торгівлі з різними державами за відповідний проміжок часу. Так, динаміка кількісного індексу за 2010–2015 рр. свідчить про перевищення фізичного обсягу експорту деревини й виробів із неї з України над імпортом. Значення цінового індексу умов торгівлі у 2010, 2012–2015 рр. було меншим за 100 %, тобто ціни експортної української деревини та виробів із неї були менші за імпортні, тобто умови торгівлі погіршилися, порівняно з минулими періодами. У 2016 р. ціновий індекс умови торгівлі збільшився на 1 %, у 2017 – на 5,4 %, тобто умови торгівлі дещо покращилися.

Основним напрямом аналізу є визначення показників експорту деревини й виробів із неї за основними товарними групами (табл. 3).

Показники розподілу експорту за основними товарними позиціями дають змогу виявити ступінь розвитку економіки країни. Так, у товарному експорті деревини й виробів із неї найбільшу частку у 2010–2017 рр. займали лісоматеріали, розпиляні або розколоті вздовж (4407) – від 23,8 до 38,15 %; до 2017 р. – лісоматеріали необроблені (4403) – від 9,3 до 21,9 %; понад 10 % – вироби столярні та теслярські, будівельні деталі (4418); 7–9 % – деревина паливна; деревна тріска або стружка (4401); 6–14,5 % – листи для облицювання, листи для клеєної фанери (4408); 7–12,5 % – плити деревостружкові, плити з орієнтованою стружкою (OSB) (4410); до 5 % – фанера клеєна, панелі фанеровані та аналогічні матеріали (4412).

Динаміка експорту деревини і виробів із неї за товарними групами в Україні за 2010–2017 рр., тис. дол. США

Товарна група / Рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Обсяги експорту деревини і виробів із неї, усього	828204,0	1078325,4	1060609,3	1144390,3	1262640,8	1107197,0	1131596,8	1205909,2
4401 Деревина паливна; деревна тріска або стружка; тирса, тріска, стружка тощо	65801,6	86389,4	88015,3	107141,2	112320,9	100188,4	101695,9	114295,1
4402 Вугілля деревне	30506,4	37368,3	34751,1	41144,7	38549,0	37441,6	47760,6	59321,7
4403 Лісоматеріали необроблені	181692,9	234648,0	212671,5	237542,3	254234,7	172513,6	106090,0	879,6
4404 Деревина бондарна; колоди колоті; палі, кілки, стовпи загострені з дерева	650,7	719,3	469,7	359,2	605,8	430,9	815,9	1407,2
4406 Шпали дерев'яні для залізничних або трамвайних колій	2488,4	4522,2	6406,3	2422,2	2380,3	1369,1	1062,0	970,4
4407 Лісоматеріали розпиляні або розколоті вздовж	229397,3	285505,5	256371,4	273021,3	355715,7	361210,7	394309,7	460091,2
4408 Листи для облицювання, листи для клеєної фанери	58193,6	66661,4	73171,1	82507,5	94173,3	99090,0	135071,6	175007,8
4409 Пилопродукція з деревини у вигляді профільованого погонажу	12302,2	17381,6	17307,6	19772,3	22190,2	16733,2	17681,1	19985,2
4410 Плити дерево-стружкові, плити з орієнтованою стружкою (OSB)	81473,7	114530,1	132649,4	102929,2	98615,1	85027,3	86880,6	89485,6
4411 Плити дерево-волокнисті	8900,4	28698,9	40771,2	49911,3	37050,1	16266,1	13778,3	18498,8
4412 Фанера клеєна, панелі фанеровані та аналогічні матеріали з шаруватої деревини	37671,1	43975,3	44906,9	51574,2	59142,1	37013,1	35278,2	40414,8
4415 Ящики, коробки, пакувальні корзини; піддони та інші дерев'яні завантажувальні щити	12335,5	18329,3	15598,9	18644,3	23682,2	26366,5	33643,2	40164,0
4418 Вироби столярні та теслярські, будівельні деталі	83842,1	108607,5	105880,0	124960,4	132191,4	124204,0	122661,3	138958,9
4421 Інші вироби з дерева	15598,1	21430,4	21612,4	22431,6	20130,4	16132,1	19513,0	26708,0

*Джерело: [8].

Товарну структуру експорту деревини й виробів із неї за основними товарними групами з найбільш вагомими частками відображено на рис. 1.

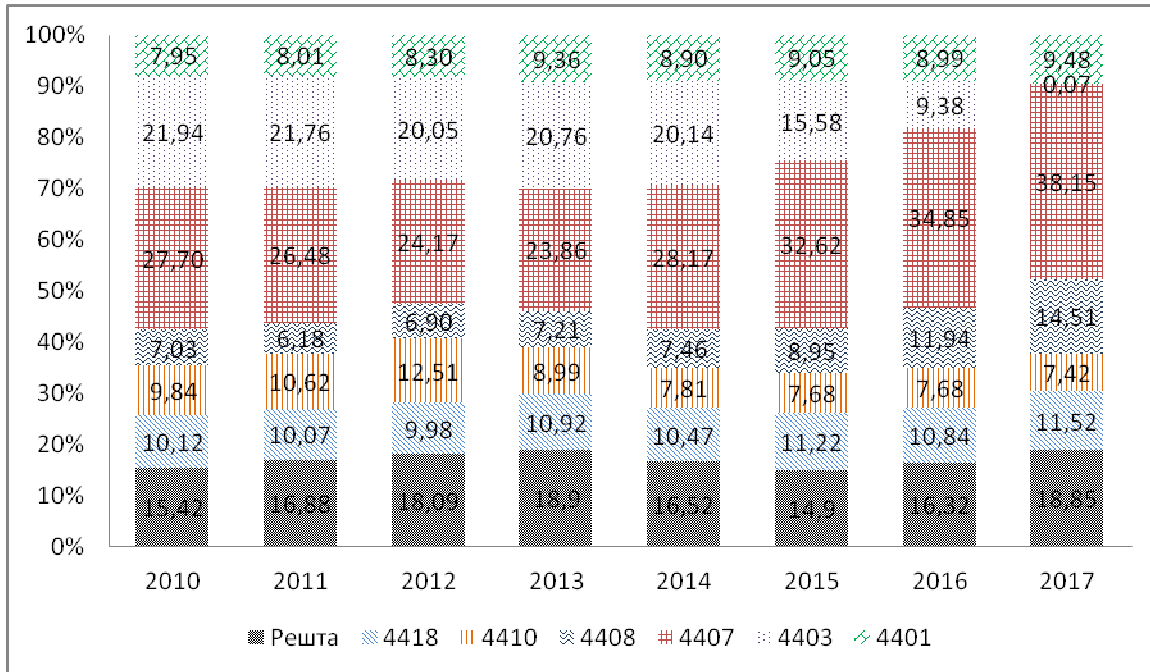

Рис. 1. Структура вартості експорту деревини і виробів із неї за товарними групами в Україні за 2010–2017 рр., %

*Розроблено та систематизовано авторами на основі джерела: [8].

Варто вказати, що суттєві зміни в обсягах експорту окремих товарних груп відбулися за двома позиціями – зменшення до 0,07 % у 2017 р. продажі лісоматеріалів необроблених (4403) і збільшення до 38,15 % у 2017 р. реалізації лісоматеріалів розпиляних або розколотих уздовж (4407). Ці дві позиції домінують в експорті, а суттєва сумарна частка паливної деревини, деревного вугілля дає підставу стверджувати, що в структурі експорту продовжує переважати сировина, тобто структура експорту неефективна.

Проте лише вартісні показники не дають можливості оцінити експортний потенціал продукції. Тому визначимо тенденції експорту деревини й виробів із неї за показниками середньої вартості 1 т продукції основних товарних груп (табл. 4).

Таблиця 4

Динаміка середньої вартості 1 т експорту деревини і виробів із неї за товарними групами в Україні за 2010–2017 рр., тис. дол. США

Товарна група / Рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
4401 Деревина паливна; деревна тріска або стружка; тирса, тріска, стружка тощо	0,058	0,074	0,072	0,070	0,064	0,049	0,050	0,058
4402 Вугілля деревне	0,378	0,438	0,423	0,462	0,398	0,309	0,315	0,340
4403 Лісоматеріали необроблені	0,077	0,098	0,089	0,085	0,088	0,069	0,061	0,083
4404 Деревина бондарна; колоди колоті; палі, кілки, стовпи загострені з дерева	0,169	0,213	0,136	0,141	0,181	0,173	0,141	0,117
4406 Шпали дерев'яні для залізничних або трамвайних колій	0,278	0,301	0,292	0,279	0,274	0,182	0,191	0,196
4407 Лісоматеріали розпиляні або розколоті уздовж	0,236	0,256	0,254	0,259	0,257	0,207	0,208	0,222

1	2	3	4	5	6	7	8	9
4408 Листи для облицювання, листи для клеєної фанери	1,738	1,824	1,817	1,946	1,655	1,138	1,153	1,290
4409 Пилопродукція з деревини у вигляді профільованого погонажу	1,178	1,307	1,375	1,322	0,995	0,705	0,689	0,694
4410 Плити деревостружкові, плити з орієнтованою стружкою (OSB)	0,322	0,399	0,404	0,417	0,314	0,237	0,228	0,260
4411 Плити деревоволокнисті з деревини	0,342	0,432	0,384	0,431	0,419	0,303	0,281	0,291
4412 Фанера клеєна, панелі фанеровані та аналогічні матеріали з шаруватої деревини	0,559	0,612	0,569	0,640	0,642	0,412	0,379	0,462
4415 Ящики, коробки, пакувальні корзини; піддони та інші дерев'яні завантажувальні щити	0,219	0,262	0,241	0,257	0,247	0,174	0,163	0,166
4418 Вироби столярні та теслярські, будівельні деталі	1,922	2,000	2,043	2,129	2,044	1,536	1,393	1,350
4421 Інші вироби з дерева	1,325	1,398	1,377	1,452	1,417	1,062	0,824	0,771

*Розрахунки авторів на основі даних джерела [8].

Найбільшу середню вартість 1 т мали такі товари, як 4418 вироби столярні та теслярські, будівельні деталі – від 1,35 тис. дол. США до 2,13 тис. дол. США; 4408 листи для облицювання, листи для клеєної фанери – від 1,29 тис. дол. США до 2,13 тис. дол. США; 4421 інші вироби з дерева – від 0,77 тис. дол. США до 1,45 тис. дол. США; 4409 пилопродукція з деревини у вигляді профільованого погонажу – від 0,69 тис. дол. США до 1,37 тис. дол. США.

Негативним є те, що нижня межа вартості 1 т продукції відповідає 2017 р., тобто у 2016–2017 рр. відбулося суттєве зниження вартості 1 т продукції цих товарів.

Найнижчу середню вартість 1 т. мали товари групи 4401 деревина паливна; деревна тріска або стружка – від 0,049 тис. дол. США до 0,074 тис. дол. США. У 2017 р. їх вартість стала такою, якою була у 2010 р.

Невисоку вартість 1 т. мали товари, що займають суттєву частку експорту, а саме: 4407 лісоматеріали розпиляні або розколоті вздовж – від 0,208 тис. дол. США у 2016 р. до 0,259 тис. дол. США у 2013 р.; 4403 лісоматеріали необроблені – від 0,061 тис. дол. США у 2016 р. до 0,098 тис. дол. США у 2011 р.; 4410 плити деревостружкові, плити з орієнтованою стружкою (OSB) – від 0,228 тис. дол. США у 2016 р. до 0,417 тис. дол. США у 2013 р.; 4412 Фанера клеєна, панелі фанеровані та аналогічні матеріали з шаруватої деревини – від 0,379 тис. дол. США у 2016 р. до 0,642 тис. дол. США у 2014 р.

Вартісні показники у 2017 р. майже за всіма позиціями були одними з найнижчих. Отже, проведений аналіз підтвердив попередній висновок про неефективну структуру експорту деревини й виробів із неї за товарними групами за 2010–2017 рр.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У процесі дослідження виявлено, що вітчизняна статистика експорту деревини й виробів із неї загалом і за товарними групами не відображає реальної ситуації, яка склалась у цій сфері, через низку об'єктивних та суб'єктивних причин. Зокрема, це невідповідності в системі чинного законодавства України (Митний кодекс – Лісовий кодекс), неузгодженість у класифікації та кодуванні товарів із деревини за товарними групами, що призводить до незаконних маніпуляцій на ринку й подачі неправдивої інформації, яка відображається в системі вітчизняної статистики.

Тому для забезпечення достовірності інформації та усунення невідповідності між даними української статистики та статистики інших країн щодо експорту деревини й виробів із неї, нарізла нагальна потреба в удосконаленні Української класифікації товарів ЗЕД з урахуванням міжнародних стандартів статистики лісового господарства, класифікацій та визначень лісової продукції Продовольчої та сільськогосподарської Організації Об'єднаних Націй (ФАО).

Результати дослідження обсягів експорту деревини й виробів із неї за період 2010–2017 рр. свідчать про суттєве збільшення у 2011 р., порівняно з 2010 р., невелике зменшення у 2012 р., зростання у 2013–2014 рр., 2016–2017 рр. Темпи приросту експорту товарів загалом та досліджуваної продукції не збігалися й були гіршими лише у 2011, 2012 і 2017 рр. Через упровадження у 2015 р.

мораторію на вивіз необробленої деревини її частка в експорті суттєво скоротилась у 2017 р., проте збільшилися частки інших сировинних груп, зокрема дров.

Вивчення структури експорту деревини й виробів із неї за товарними групами та вартості 1 т продукції цих груп свідчить про її неефективність і нераціональне використання деревних ресурсів лісу в Україні.

У подальшому планується дослідити географічну структуру експорту деревини й виробів із неї.

Джерела та література

1. Муравйов Ю. В., Муравйова Х. Ю. Експорт деревини в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія економічна*. 2017. Вип. 27 (2). С. 105–107.
2. Сопушинський І. М., Клим Н. М., Харитон І. І. Європейський досвід ціноутворення на ринку круглих лісоматеріалів хвойних порід. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.10.1. С. 29–34.
3. Микитин О. З. Особливості адаптації національної системи сертифікації лісу та лісоматеріалів згідно з технічними регламентами ЄС. *Товарознавчий вісник*. 2015. № 8. С. 73–81.
4. Ярошенко І. В. Стан та тенденції розвитку лісопромислового комплексу України. URL: <https://journals.pu.if.ua/index.php/mre/article/download/3174/3236>
5. Дишко І. Ю. Конкурентоспроможність вітчизняної лісопродукції: відповідність рівнів якості та витрат вимогам світового ринку. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 8 (98). С. 26–32.
6. Бакай Б. Я. Аналіз і прогноз розвитку світового ринку круглих лісоматеріалів. *Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць*. 2008. Вип. 18.3. С. 41–45.
7. Федько І., Мазярчук В. Оцінка впливу заборони експорту необроблених лісоматеріалів в Україні. URL: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/FEAO_Forest_moratorium.pdf
8. Зовнішня торгівля товарами. Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/zed.htm
9. Аналіз тенденцій зовнішньої торгівлі товарами України за регіонами і товарними групами. Департамент монетарної політики та економічного аналізу НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=50356637>

References

1. Muravjov Yu. V., Muravjova X. Yu. (2017) Eksport derevy'ny' v Ukrayini: problemy' ta perspektyvy' rozvy'tku. [Export of wood in Ukraine: problems and prospects of development] *Naukovy'j visny'k NLTU Ukrayiny'*. Seriya ekonomichna – Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine. The series is economical, (2). 105–107 [in Ukrainian].
2. Sopusyn's'ky'j I. M., Kly'm N. M., Xary'ton I. I. (2014). Yevropejs'ky'j dosvid cinoutvorennja na ry'нку krugly'x lisomaterialiv xvojny'x porid. [European experience of pricing in the market of roundwood of coniferous species]. *Naukovy'j visny'k NLTU Ukrayiny'* – Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine (24.10.1). 29–34 [in Ukrainian].
3. My'ky'ty'n O. Z. (2015). Osobly'vosti adaptaciyi nacional'noyi sy'stemy' serty'fikaciyi lisu ta lisomaterialiv zgidno z texnichny'my' reglamentamy' YeS. [Specifics of the adaptation of the national system of certification of forest and wood in accordance with the EU technical regulations]. *Tovarovnavchy'j visny'k – Commodity study journal*, (8). 73–81 [in Ukrainian].
4. Yaroshenko I. V. Stan ta tendenciyi rozvy'tku lisopromy'slovogo kompleksu Ukrayiny'. [Status and trends of development of the forestry complex of Ukraine]. URL: <https://journals.pu.if.ua/index.php/mre/article/download/3174/3236> [in Ukrainian].
5. Dy'shko I. Yu. (2009). Konkurentospromozhnist' vitchy'znanoyi liso produkciyi: vidpovidnist' rivniv yakosti ta vy'trat vy'mogam svitovogo ry'нку. [Competitiveness of domestic forest products: conformity of the levels of quality and costs to the requirements of the world market]. *Aktual'ni problemy' ekonomiky' – Actual problems of the economy*, (98). 26–32 [in Ukrainian].
6. Bakaj B. Ya. (2008). Analiz i prognoz rozvy'tku svitovogo ry'нку krugly'x lisomaterialiv. [Analysis and forecast of development of the world market of round timber]. *Naukovy'j visny'k NLTU Ukrayiny' : zb. nauk.-texn. prac'* – Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine: Sb. Sci.-Tech. Works, (18.3). 41–45 [in Ukrainian].
7. Fed'ko I., Mazyarchuk V. (2016). Ocinka vplyvu zaborony' eksportu neobroblyeny'x lisomaterialiv v Ukrayini. [Evaluation of the impact of the ban on the export of untreated timber in Ukraine] URL: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/FEAO_Forest_moratorium.pdf [in Ukrainian].
8. Zovnishnya torgivlya tovaramy'. [Foreign trade in goods]. Derzhavna sluzhba staty'styky' Ukrayiny' – [State Statistics Service of Ukraine]. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/zed.htm [in Ukrainian].
9. Analiz tendencij zovnishn'oyi torgivli tovaramy' Ukrayiny' za regionamy' i tovarny'my' grupamy'. [Analysis of trends of foreign trade in goods of Ukraine by regions and product groups] Departament monetarnoyi polity'ky' ta ekonomichnogo analizu NBU – [Department of monetary policy and economic analysis of the NBU.] URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=50356637> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.09.2018 р